

HABITATUL UMAN DIN CERNEȚI LA ARDEREA ORAȘULUI DE CĂTRE TURCI (AUGUST 1828)

BOGDAN MATEESCU

(Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”)

Studierea habitatului uman din Țara Românească și Moldova a depins și încă depinde foarte mult de sursele produse, în contextul ocupațiilor militare, de reprezentanții unor autorități care au văzut spațiul celor două principate altfel decât administrația autohtonă. Preocupați să cunoască mărimea așezărilor, să evalueze potențialul acestora de încartiruire a trupelor, sau pur și simplu să adune cât mai multe informații despre țările române, ofițerii armatelor ruse și austriece le-au recenzat populația și le-au cartografiat pământul în feluri încă inaccesibile slujbașilor valahi și moldoveni. Fie că vorbim despre documente vizuale (hărți, planuri de așezări sau de situație) sau despre liste și recensăminte, informația conținută în acestea a început să fie egalată de sursele autohtone relativ târziu, în multe privințe abia la sfârșitul secolului al XIX-lea. Acest articol este un studiu de caz bazat pe o sursă atipică întocmită în timpul războiului ruso-turc din 1828–1829. Spunem „atipică” pentru că de data aceasta nu a fost realizată nici de militarii armatei de ocupație, și nici din motivele menționate mai sus. Ea este legată de un eveniment care, la rândul său, a rămas puțin cunoscut: distrugerea orașului Cerneți de către turci în august 1828.

CONTEXTUL ISTORIC

Dacă astăzi este un simplu sat, evenimentul tratat în această lucrare a surprins Cerneții în postura sa tradițională, pe care a cunoscut-o timp de secole: aceea de reședință a județului Mehedinți. Situat pe valea inferioară a Topolniței, în amonte de vărsarea în Dunăre, se afla într-un loc de trecere atât către Serbia (prin Schela Cladovei), cât și către Banat, la intersecția unor drumuri ce duceau către nordul Olteniei, dar și către Craiova și București. Pe harta rusă făcută în timpul acestui război figura ca având 440 de clădiri. Dacă această poziție poate fi considerată avantajoasă la nivel regional, depărtarea față de Dunăre, chiar și cu câțiva kilometri, a făcut dificilă amenajarea sau dezvoltarea unui port care să fie legat de această așezare, o realitate cunoscută și de Giurgiu, Turnu-Măgurele, Oltenița. Dacă pentru cazurile respective s-a recurs la amenajarea de facilități portuare pe fluxul direct al

Dunării, dar în afara localității, pentru Cerneți soluția a fost mult mai drastică. Pe Dunăre a fost înființat un întreg oraș, care a rivalizat cu cel vechi și cu timpul a dus la decăderea acestuia. Turnu-Severin a început să capete ființă în 1833, cu timpul a devenit reședință de județ, pe când Cerneții au ajuns un sat atașat comunei Șimian. Până să cunoască această turnură, vechiul târg a fost lovit de unul dintre cele mai brutale episoade din istoria sa, ce poate fi mai bine explicat dacă privim evenimentele militare de până atunci.

La începutul războiului din 1828–1829, Țara Românească a fost foarte repede ocupată de Corpul VI al Armatei a Doua, iar trupele desfășurate aici au primit un rol strategic defensiv, acela de a apăra flancul vestic al ofensivei rusești în Balcani, amenințat de o rețea întreagă de cetăți otomane de pe malul Dunării. De la vest la est găsim: Adah-Kaleh, Cladova, Calafat, Vidin, Rahova, Turnu, Nicopole, Rusciuc, Giurgiu. Pe lângă acestea, turcii au deschis și alte capete de pod, la Calafat și Vârciorova, și au încercat străpungerea liniei Dunării la Izvoarele. Practic, în tot timpul războiului, otomanii au încercat să treacă Dunărea și să cauzeze cât mai multe pagube și pierderi pentru armata rusă de ocupație, inclusiv prin prădarea așezărilor românești. În același timp, forțele ruse din principat erau relativ puține, motiv pentru care au fost suplimentate cu batalioanele de panduri conduse de generalul Ioan Solomon¹. Este suficient să parcurgem memoriile sale pentru a vedea cât de frecvent erau rotite diferite detașamente, în încercarea de a umple goluri într-un front destul de lung, testat de otomani în permanență². Solomon și oamenii săi, alături de subunități de cavalerie rusă, erau trimiși la Cerneți, Calafat, Craiova, Cireșu, Izvoarele, oriunde se iveau mișcări ale turcilor pe care armata rusă nu le putea intercepta în timp util, neavând suficiente unități pe care să le desfășoare de-a lungul Dunării. În cele din urmă, însă, forțele ruse din principat și-au îndeplinit misiunea lor principală: flancul vestic nu a fost destabilizat. Ba mai mult, după oprirea atacurilor turcești, forțele lui Friedrich Geismar, Alexandre Langeron și Pavel Kiselev au trecut la ofensivă, cucerind Turnu, trecând Dunărea și deschizând o nouă direcție de avans, către Vrața și Sofia. Dacă din punct de vedere militar strategia de rotație a trupelor întrebuintată în Oltenia de generalul Geismar³ a dat roade, pentru populația locală succesul rușilor a venit cu un cost uriaș: raidurile turcești care au dus la depopularea și/sau distrugerea a localități întregi.

Arderea Cerneților de către turci o găsim menționată în câteva publicații, din care amintim mărturia unuia dintre pandurii veterani ai războiului, publicată de fiul acestuia, institutorul V. Dimitrescu, în 1882. Conform acestei relatări, evenimentul este în general legat de luptele date în județul Mehedinți (Schela Cladovei, Șimian, Cireșu) și în particular de răzbunarea unui agă turc din Ostrovul Șimianului. Acesta ar fi fost prădat de pandurii lui Ioan Solomon și, ca răspuns, „a și trimis vorbă că va

¹ Vladimir Osiac, *Pandurii*, Craiova, Scrisul Românesc, 1995, p. 33.

² P. Georgescu (editor), *Amintirile colonelului Ioan Solomon*, Vălenii de Munte, Tipografia „Neamul Românesc”, 1910.

³ Atunci comandantul trupelor din Oltenia.

da foc Cernețului”⁴, fără a fi clar rolul său în raidul respectiv – dacă l-a condus, încurajat sau doar a furnizat informații despre trupele din zonă. Același pandur datează represaliile turcești de la 6 august 1828⁵. Potrivit lui Ioan C. Filitti ar putea fi de fapt vorba despre începutul lunii septembrie, invocând un raport consular francez de atunci⁶. Totodată, observăm că în raportul respectiv se vorbește despre capturarea orașului, nu despre prădarea sau distrugerea sa (*Les Turcs, apres s'être emparés de Tchernetz...*)⁷.

Documentele pe care le-am găsit în arhive confirmă în linii mari versiunea veteranului privind datarea. Dosarul 519/1829, din fondul Administrative Vechi – Divanul Săvârșitor, al Arhivelor Naționale Istorice Centrale conține mărturii ulterioare evenimentului, care vin de la victimele raidului turcesc – cernățenii. Găsim în primul rând jalba pe care au adresat-o generalului Langeron⁸, în care vorbesc despre plecarea din oraș a unui contingent (batalion?) condus de un maior Theodor Ștukan, plecare urmată imediat („într-acel cias”) de atacarea orașului de către turcii din Adah-Kaleh și Cladova, „făcându-să tot orașul cenușă”. Însă data acestor manevre este indicată într-un mod relativ: „miercuri, la 8 ale următoarei luni” (fila 2). Din păcate, documentul nu a fost datat, deci nu știm exact despre ce lună este vorba. Corespondența la care a fost atașat a fost purtată în luna martie 1829, însă este mai mult decât clar că evenimentele la care se referă au fost cu mult anterioare. Documentul pe care îl publicăm în Anexe specifică 7 august 1828 în titlu. Presupunând că luna curentă din jalbă este august 1828, atunci varianta de 8 august (din document) este parțial confirmată de faptul că data respectivă a căzut într-o miercuri. Nu putem explica însă de ce data din jalbă și cea din catastih diferă, și nici dacă ambele sunt greșite iar cea menționată de veteran este cea corectă. În orice caz, putem exclude ideea că arderea Cerneților a avut loc în luna septembrie și o putem plasa în intervalul 6–8 august 1828.

După ce rezumă pagubele și își deplâng nenorocirea, locuitorii își exprimă dorința de a fi despăgubiți. Plângerea lor este transmisă către guvernatorul Piotr Jeltuhin abia pe 21 martie 1829 (fila 1), iar pe 31 Guvernatorul ordonă Divanului o investigație. Divanul îl însărcinează pe stolnicul Iancu Oteteleşanu să meargă la fața locului și să evalueze pagubele (fila 3), însă porunca nu a fost respectată. La un an de la eveniment, numitul a invocat numeroasele însărcinări pe care le avea (fila 10), inclusiv obținerea de provizii pentru armata rusă, ceea ce, după cum este cunoscut, reprezenta o prioritate absolută pentru administrația autohtonă.

⁴ V. Dimitrescu, *Note asupra monumentelor, ruinelor și locurilor însemnate istorice din județul Mehedinți*, în „Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie”, anul I (1883), vol. I, p. 175.

⁵ *Ibidem*, p. 176.

⁶ I.C. Filitti, *Principatele române de la 1828 la 1834, Ocupația rusească și Regulamentul Organic*, București, Institut. de Arte Grafice „Bucovina” I.E. Toroușiu, (1934), p. 12.

⁷ Eudoxiu Hurmuzaki (cules de), *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. 17, București, Inst. de Arte Grafice Carol Göbl, 1913, p. 96.

⁸ Atunci comandantul trupelor din principate, înainte ca această comandă să-i fie atribuită lui Kiselev.

Presat de guvernator să dea curs pricinii, Divanul numește un nou investigator pe 19 august 1829, în persoana vtorii vistierului Vasile Lăcusteanu (fila 16). Acesta din urmă a raportat că s-a întâlnit cu cernețenii și „am umblat din casă în casă și din prăvălie în prăvălie, și am văzut cu ochii mei arderea binalelor și în ce stare au fost fieșcare bina și am cunoscut arderea acestui oraș în desăvârșită prăpădenie” (fila 25).

Alături de raportul său din 12 septembrie, stolnicul Vasile Lăcusteanu a predat Divanului un catastih cu pagubele pe care le-a evaluat alături de martori și de un arhitect. Într-un final, orășenii nu-și vor vedea satisfăcută cererea despăgubirii. Printre primele măsuri pe care le-a luat ca guvernator, Pavel Kiselev a respins această cerere pe 17 noiembrie (filele 55–56; 56), invocând suma exagerată care ar fi trebuit plătită – 1,2 milioane taleri, sau aproximativ 2 milioane lei. Această sumă era într-adevăr considerabilă, de peste cinci ori mai mare decât tributul anual ce trebuia plătit Porții (de 439 500 lei) și echivalentul a 12% din bugetul statului pe 1832⁹.

SURSA

Dacă pentru cernățeni despăgubirea nu s-a materializat, istoricii beneficiază astăzi ca urmare a efortului lor de a o obține, prin păstrarea catastihului alcătuit de stolnicul Vasile Lăcusteanu, publicat aici ca anexă. Daunele înregistrate în acest document au fost evaluate pentru fiecare proprietar în parte și sunt consemnate în trei rubrici: suma totală pe proprietar, apoi suma defalcată pe articole și, în cele din urmă, respectivele articole. La rândul lor, articolele sunt identificate în funcție de două criterii principale: tipul de proprietate (mobilă și imobilă) și importanța ei. Modul în care au fost aplicate aceste criterii nu este unul unitar (sau care să urmeze o metodologie precisă), motiv pentru care poate să pară destul de confuz. Din câte putem vedea, au fost individualizate proprietățile imobile care erau foarte valoroase. Astfel, casele boierești, hanurile, prăvăliile au fost înregistrate individual, în cazul unora dintre ele identificându-se pe scurt caracteristicile – materiale de construcție, număr de nivele („caturi”) și de încăperi („odăi”). Clădirile cu rol secundar, care valorau mai puțin, au fost enumerate dar grupate toate într-un singur articol. La fel s-a procedat cu averea mobilă. În cazuri excepționale apare sub forma unui articol independent, dar ca o enumerare generică de „marfă”, „mărunțișuri”, uneori „vin și rachiu”. Alteori acestea sunt atașate clădirii în care au fost distruse sau din care au fost prădate, valoarea lor fiind însumată cu aceea a clădirii. Cu cât coborâm pe scara socială, sumele evaluate tind să fie mai mici, iar articolele de despăgubire mult mai generale, până în punctul în care valoarea averii mobile încetează a mai fi înregistrată. Probabil s-a considerat suficient de mică pentru a fi inclusă în aceea a casei, care la foarte mulți proprietari apare ca unic articol.

⁹ *Analele parlamentare ale României*, tom IV, partea I, p. 244.

În prezentarea de față ne vor interesa doar aspectele legate de proprietatea imobilă, reprezentativă pentru habitatul uman. După cum se poate intui, fie și din exemplele din paragraful precedent, acest catastih constituie o sursă valoroasă pentru cunoașterea caracteristicilor clădirilor, deopotrivă stabilimente economice și locuințe, fie și în liniile generale în care apar înregistrate. Înregistrarea prezintă însă unele inconveniente. Unul constă în faptul că nu este precizată relația exactă între clădirile deținute de un singur proprietar, în cazurile în care acesta acumula o serie destul de numeroasă și de diversă de clădiri. Nu ni se spune dacă grajdurile, șoproanele deserveau locuința sau prăvălia proprietarului, nici dacă locuința și prăvălia se aflau în proximitate (chiar în aceeași incintă), putând fi deservite amândouă de aceleași anexe. Uneori ne sunt date indicii: aflăm că prăvălia se afla pe artera comercială a orașului – „la fața târgului”, iar casa într-o zonă rezidențială – „în mahala”; sau ni se spune doar despre prăvălie că se afla în zona economică, lăsându-ne să deducem că locuința (fără a-i fi specificat locul) ar fi fost separată de aceasta. În astfel de cazuri am presupus că este vorba de ansambluri (curți, incinte) diferite.

Sursa este apoi afectată de lipsa de uniformitate în ceea ce privește două aspecte importante: materialul de construcție al clădirilor și numărul încăperilor. Acestea din urmă sunt specificate doar în legătură cu un număr mic dintre clădiri – 45. Materialul de construcție a fost menționat de mai multe ori (548 de mențiuni), însă observăm o absență notabilă: nu apare nicio clădire din pământ. Fie acest tip de construcții a fost asimilat celor din „zid”, fie avem de-a face cu o relativizare foarte largă a acestei informații. În orice caz, am evitat s-o folosim în analiza statistică. Încă o absență vizibilă se referă la funcția pe care o îndeplineau unele clădiri. Mai exact, catastihul nu înregistrează decât o singură cârciumă, ceea ce ni se pare departe de a corespunde adevărului. Ar fi însemnat ca aproape toate cârciumile din oraș să fi rămas nearse, nici măcar neprădate, ceea ce este foarte puțin probabil. Este posibil ca unele să fi făcut parte din hanurile menționate, însă nici aceasta nu ar explica pe deplin omiterea lor pe scară largă.

O mare necunoscută este însă legată de metodologia evaluării. Dacă în cazul amplasamentului clădirilor avem ceva indicii sau putem face deducții, în ceea ce privește sumele din acest catastih nu putem spune cum au fost apreciate și cât de exacte sunt. Deși autorul ține să raporteze superiorilor lui din București că evaluarea s-a făcut foarte exact – chiar scăzând pe alocuri din sumă acolo unde unele ziduri rămăseseră neafectate – observăm un aspect care ar putea contrazice această afirmație: suma finală din catastih este aproape egală cu suma vehiculată de orașeni în jalba lor către guvernator – 1 248 000 taleri, față de 1 200 000. De aici, ne întrebăm dacă nu cumva evaluarea deja fusese făcută în momentul adresării plângerii, iar ea doar a fost mai târziu validată de trimisul Divanului, ceea ce ridică unele probleme legate de corectitudine și conflictul de interes. Fără să putem clarifica aceste suspiciuni, vom relua observația anterioară, legată de însumarea valorii averii mobile cu a averii imobile, ceea ce face și mai riscantă raportarea la

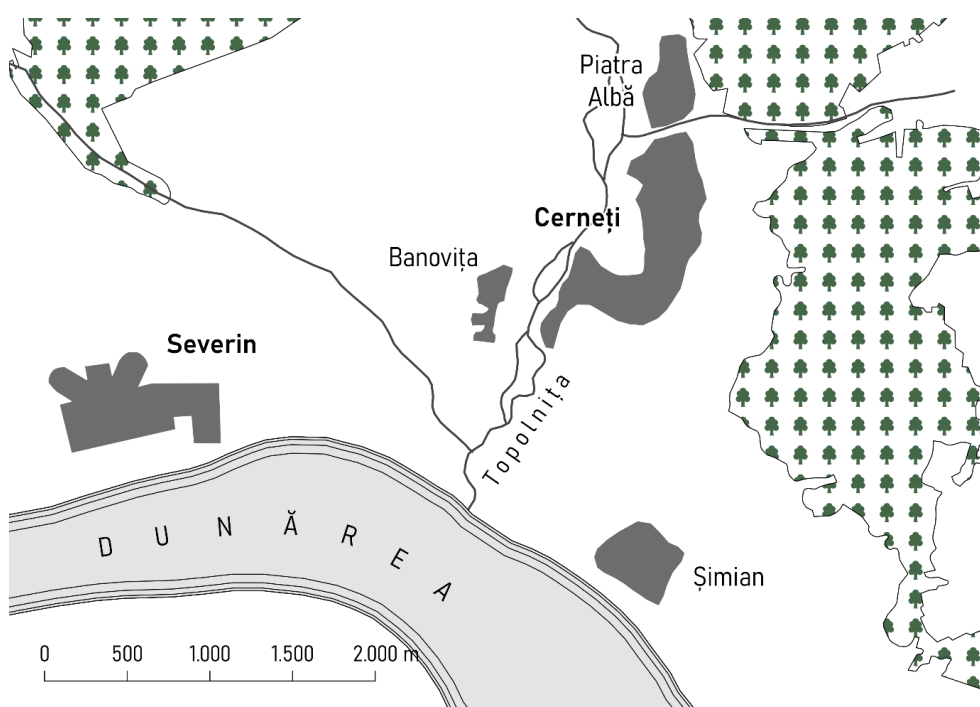
aceste sume. De aceea, am preferat să lăsăm o analiză a valorii bunurilor pentru un demers viitor, concentrându-ne pe caracteristicile clădirilor.

Așadar, ce ne poate spune catastihul despre orașul Cerneți?

HABITATUL URBAN

Catastihul conține 279 de intrări, adică 279 cazuri de potențiale despăgubiri. În urma prelucrării informației valabile pentru toate acestea, a reieșit că ele cuprindeau un total de 646 clădiri care au fost considerate suficient de valoroase pentru a fi înregistrate, inclusiv dintre dependențe. Numărul real este de fapt mai mare, dacă ne gândim că unele dependențe au rămas incluse în categoria „cele dinprejur” ale casei, întâlnită în multe cazuri. Dintre aceste 646 de clădiri, putem identifica trei tipuri care împreună compun 96% din total: casele, prăvăliile și anexele gospodărești. Cea mai numeroasă categorie este cea a caselor, pe care le-am găsit în număr de 255 (sau 39% din total). Sunt urmate de anexe gospodărești de diverse tipuri, despre care vom vorbi mai jos. Acestea totalizează împreună 217 clădiri (sau 34% din total).

Alte tipuri le găsim în număr mai mic, ceea ce nu le face însă neapărat mai puțin importante. Vorbim în primul rând despre biserici, în jurul cărora se desfășura viața comunităților locale. Catastihul ne indică cinci biserici în Cerneți. Primele trei sunt Sfântul Ioan Botezătorul, Sfântul Nicolae și Sfânta Treime (sau „Troia”, în limbajul vremii). Cea din urmă este biserica actualei mănăstiri Cerneți. Alte două sunt asociate unor mahalale: Sfântul Gheorghe din Banovița și Sfântul Gheorghe din Piatra Albă. Aceste mahalale se aflau la marginea orașului, cu mai multă vreme în urmă, după cum se poate observa pe harta Specht (1791), fiind sate. Se pare că între timp ele au fost alipite orașului din punct de vedere administrativ, iar Piatra Albă a ajuns să fie înglobat și fizic, în vreme ce Banovița a rămas vizibil mai departată de restul orașului de lunca Topolnicei, la o distanță de aproximativ 400 metri. Am făcut această paranteză pentru a observa că în cazul unui oraș mic, precum Cerneți, „mahala” este folosit ca un sinonim pentru cartier periferic, în vreme ce partea centrală (orașul înainte de alăturarea celor două sate) era numită simplu „târg”. Nu avem deci o situație precum la București, Craiova sau Ploiești, în care „mahala” desemna cartiere de pe tot cuprinsul așezării. Aceasta s-ar putea datora faptului că parohiile din târgurile mici nu erau suficient de populate sau de întinse pentru a fi percepute ca părți distincte. Sau, altfel spus, vatra târgului era prea mică pentru a impune o divizare care să urmeze conturul parohiilor. Mahalalele de margine în schimb, se individualizau prin aspectul lor rural, prin distanța față de vatra târgului, marcată și de limite naturale – în cazul de față, ape minore. În al doilea rând, asistăm la un caz interesant în care o periferie (Banovița) a fost disputată de două așezări urbane apropiate, ce au intrat în rivalitate. Cândva mahala a Cerneților, Banovița a ajuns să fie astăzi cartierul estic al Turnului Severin.

Harta 1. Orașele Cernăți și Severin în anii 1850, conform celei de-a doua ridicări topografice austriece.

Toate cele cinci biserici au fost grav afectate de raidul turcilor. Două acoperișuri au fost distruse (Sfântul Ioan Botezătorul și Maica Domnului), chiliile au fost arse la toate mai puțin la Biserica Sfântul Nicolae, asemenea și prăvăliile de la Sfânta Treime și Biserica Maicii Domnului, ca și o moară a Sfintei Treimi. La cea din urmă au fost distruse sau furate toate odoarele și icoanele; pagube în interiorul lăcașurilor au fost menționate și la celelalte biserici. Clopotele bisericilor Sfântul Ioan, Sfântul Nicolae și Sfântul Gheorghe au fost luate de către turci.

Alte tipuri de clădiri menționate sunt hanurile și morile.

Prezentăm caracteristicile acestor tipuri de clădiri. Putem face acest lucru luând fiecare trăsătură în parte (material de construcție, nivele, număr de încăperi etc.), însă credem că mai productivă ar fi o discuție în jurul unor tipologii pe care le-am putut observa, și care combină mai multe dintre aceste trăsături.

Ansamblurile cu mai multe locuințe. Astfel de cazuri au fost marcate cel mai des prin expresia „pereche de case” (folosită de 35 de ori), ce avea o utilizare destul de răspândită în epocă. Cel mai probabil ele se referă la un singur corp de clădire, divizat în două compartimente. Credem că este foarte puțin probabil să avem de-a face cu două corpuri ce erau separate în întregime (adică două case în aceeași curte), dat fiind faptul că astfel de cazuri sunt descrise ca și cum ar fi o singură

clădire – materialul de construcție, numărul de nivele și de încăperi sunt date ca și cum s-ar aplica unui singur obiect. Nu am găsit un singur caz în care să fi fost diferențiate clădirile după caracteristicile fiecăreia (exemplu ipotetic: o pereche de case, dintre care una din „zid” și alta din lemn, sau una cu două caturi. Astfel de cazuri nu există). În cazul casei lui Ghiță Opran (nr. 14 din catastih), avem și posibilul element despărțitor al compartimentelor: o „sală”. Doar în cinci cazuri întâlnim expresia „rând de case”, sau case „în rând”, ceea ce duce cu gândul la două corpuri separate, dar lipite unul de altul, asemenea caselor „vagon” din mediul rural de mai târziu sau a prăvăliilor din mediul urban. Oricum ar fi, această tipologie pare a fi apanajul elitelor urbane, ele fiind deținute aproape numai de boieri, de urmași de boieri sau de persoane care nu apar cu titlul nobiliar, dar primesc în catastih mărci ale distincției sociale, precum „dumnealui” sau „chir”. În total avem 42 de astfel de clădiri, reprezentând 16% din case.

Locuințele etajate sunt un alt indicator de statut. Catastihul menționează 85 de clădiri cu peste un nivel, reprezentând o cincime din total, dacă excludem anexele. În rândul locuințelor (sau „caselor”), această valoare este însă mult mai mică: găsim doar 17 case etajate, din 256 – sau 7%. Asta înseamnă că acestea nu se întâlneau foarte frecvent nici în mediul elitei. Dintre 17 case doar una avea trei nivele, a logofătului Ioniță Gărdăreanu (nr. 15). Din păcate, nu toate aceste cazuri au precizat numărul de odăi, dar cele care îl au sunt extrem de diverse, ceea ce sugerează tipuri arhitecturale foarte diferite. Șase aveau câte patru odăi, două aveau câte cinci, patru aveau câte șase. Clădirile cele mai încăpătoare aparțineau lui Ioniță Gărdăreanu (cu opt odăi și trei nivele) și lui Ștefan Jianu (cu nouă odăi și două nivele). În această categorie de case avem și surpriza de a vedea o casă cu două nivele și doar 3 odăi (a lui Ghiță Opran). Previzibil, toate aceste exemple privesc construcții din „zid”, adică din cărămidă sau piatră.

Casele din lemn apar destul de des și pot fi asociate cu partea opusă a ierarhiei sociale. Este suficient să privim șirul lung de la nr. 163 la nr. 267, pentru a înțelege că proprietarii respectivi constituiau orășenimea neprivilegiată și relativ puțin înstărită – meșteșugari sau muncitori.

Ansamblurile cu destinație mixtă, în care stabilimentul economic este întâlnit alături de o locuință, sunt destul de frecvente, însumând 97 clădiri și 96 de incinte. Acestea pot fi clasificate după cum urmează. Într-o primă categorie, cele două funcții (domestică și economică) sunt îndeplinite de aceeași clădire, prin compartimentare verticală. Cum ne-am aștepta, nivelul inferior (parterul) era rezervat activităților economice, pentru ca cel superior să fie întrebuințat ca spațiu de locuit. Acest sistem îl întâlnim în sursa noastră prin expresia „prăvălie cu casă deasupra” și se aplică unui grup minoritar, de doar 16 clădiri. Restul de 80 de incinte pot fi încadrate într-o a doua situație, în care clădirile sunt amândouă prezente, dar separate una de cealaltă. Aranjamentul respectiv a fost înregistrat sub expresia: „prăvălie cu casă în dos”.

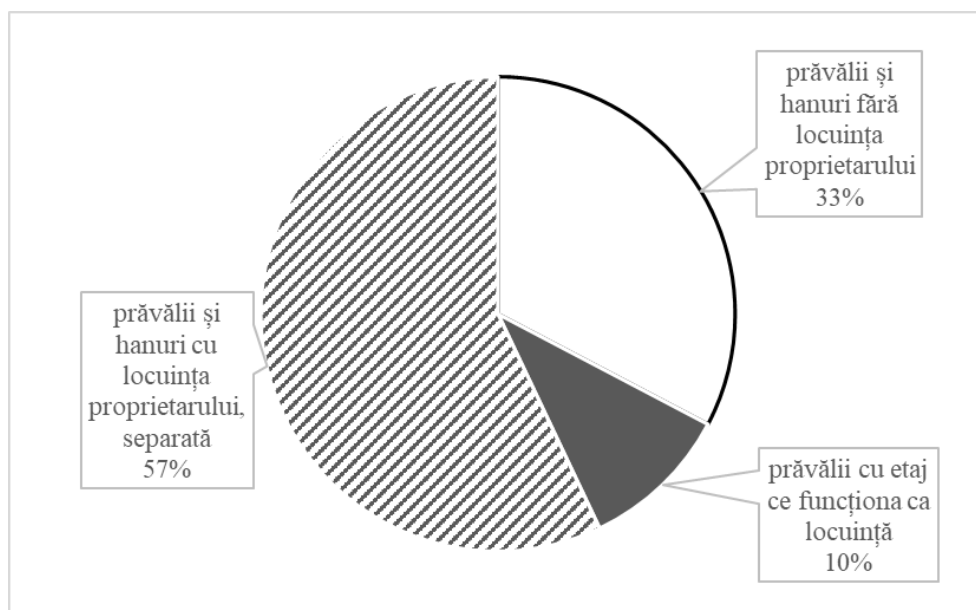

Figura 1. Relația dintre locuință și stabiliment economic.

Hanurile nu puteau lipsi, având în vedere poziția așezării și importanța ei administrativă, ce ar fi atras mulți călători. Ca și în cazul locuințelor, a existat o ierarhizare a lor în funcție de mărime și un contrast între categoriile pe care le putem observa. La baza ierarhiei găsim stabilimente atât de puțin impresionante încât au fost notate cu un diminutiv: „hănișor”, pe care îl găsim de patru ori: al clucerului Vasile Strâmbeanu (nr. 18), al lui Ștefan Burileanu (nr. 26), al lui Dumitrache Băzăvan (nr. 143) și al lui Radu Canborugă (nr. 154). La polul opus, găsim două hanuri care au și nivele superioare: al serdarului Ștefan Miculescu (nr. 7, cu două etaje) și al armașului Stanciu Fratoșțițeanu (nr. 16, cu un etaj). Amândouă figurează în catastih ca având 12 încăperi. Un detaliu surprins în această sursă este legat de importanța hanurilor nu doar ca locuri de găzduire a călătorilor, ci totodată ca mici centre comerciale. Șase dintre cele nouă hanuri sunt menționate a avea „guri de prăvălii”, în număr de patru (la două hanuri), trei (la două) sau două guri (la un singur han). Acestora le adăugăm „hănișorul” clucerului Vasile Strâmbeanu, dotat și el cu o prăvălie. Ca poziționare, hanurile par mai diversificate decât celelalte stabilimente despre care am vorbit (prăvăliile). Dintre cele nouă hanuri, doar două sunt menționate a fi pe artera principală a târgului. Unul apare la marginea orașului, iar celelalte nu au poziția specificată. Deducem că este alta decât „fața târgului”, care apare înscrisă cu multă minuțiozitate.

Dependințele. Toate cele despre care am vorbit până acum se referă la ceea ce am considera clădiri principale, fie ele spații personale sau de uz public. Nu putem

excluse din analiza noastră multe exemple în care alături de clădirile principale au fost menționate și dependențe. După cum am prezentat la începutul analizei noastre, în catastih apar 217. Numeric, cele mai importante sunt grajdurile și șoproanele (sau „șoprurile”) pentru adăpostirea cailor, căruțelor și trăsurilor. Amândouă tipurile se găsesc în număr aproape egal, 85, respectiv 82. După ele, la mare distanță, observăm un tip de clădire reprezentativ pentru modul în care unele gospodării își organizau spațial prepararea meselor. „Cuhniile”, adică bucătăriile, apar a fi clădiri de sine stătătoare în 33 de mențiuni. Le întâlnim însă doar în partea de început a catastihului (printre primii 50 de proprietari), iar acest aspect poate și singur să constituie un indicator pentru originea socială a celor care le posedau. Dacă în cazul locuințelor țărănești bucătăria era inclusă în acestea, fiind un loc în care se gătea, dar se și dormea, în cazul locuințelor boierești și negustorești, bucătăria dependentă era un spațiu alocat numai servitorilor, robilor și bucătarilor.

Dacă luăm aceste trei tipuri – cuhnii, șoproane și grajduri – vedem că le putem întâlni pe toate la 23 dintre cele 335 de ansambluri pe care le-am reconstituit pentru Cerneți. Din punctul de vedere al dotărilor, acestea pot fi considerate cele mai bune curți din oraș. Alte 37 de ansambluri pur rezidențiale (fără prăvălii), aveau doar grajd și șopron, fără bucătărie separată de casă.

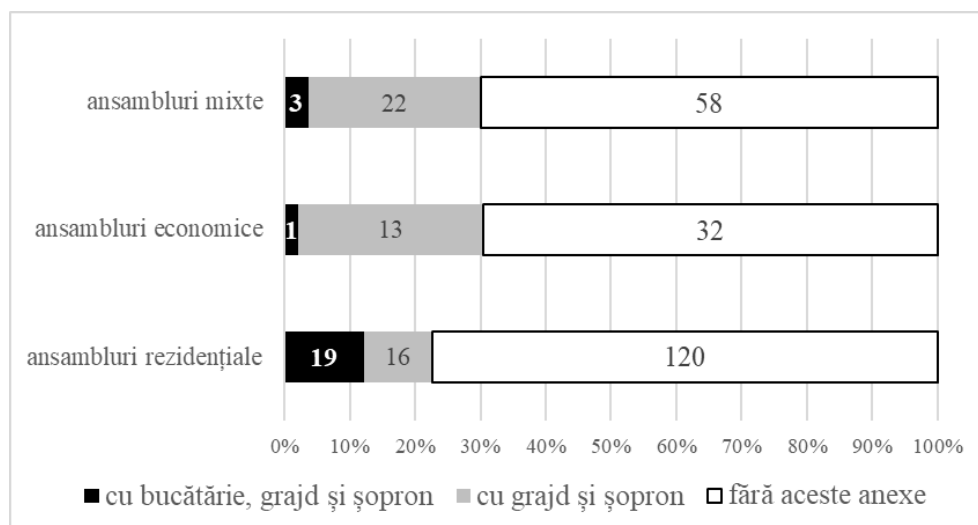

Figura 2. Numărul de ansambluri pe tipuri și în funcție de anexe gospodărești (au fost considerate doar bucătăriile, grajdurile și șoproanele).

Mai puțin numeroase au fost alte dependențe: hambarele (6), pătulele (3), o cămară și opt pivnițe, asupra cărora nu insistăm.

CONCLUZII

La scara întregului război ruso-turc din 1828–1829, Moldova și Țara Românească au cunoscut puține confruntări militare pe teritoriul lor. Totuși, la nivel local, regiunile din apropierea Dunării au avut mult de suferit în urma raidurilor turcești menite să destabilizeze flancul vestic al armatei ruse. Una dintre aceste incursiuni a distrus reședința județului Mehedinți, Cerneți, și i-a curmat viitorul, marcând procesul de mutare a locuitorilor pe altă vatră. Totodată, în urma acestui eveniment dispunem de o imagine a orașului, așa cum transpare din catastihul pagubelor.

Prelucrând informația cuprinsă în acest document, am încercat să reconstituim cadrul urban prin prisma caracteristicilor clădirilor sale. Rezultatul ne relevă realități modeste care se împletesc cu trăsături care cu greu ar ieși în evidență în alte surse din această epocă. Este adevărat că cele mai multe case aveau un singur nivel și relativ puține erau construite din cărămidă, dar vedem o mare diversitate în rândul celor etajate, a hanurilor, precum și a modului în care erau dotate.

ANEXĂ

Cat(asti)h dă pagubile și arderea orașului Cerneți, atât casăle și înprejmuirile lor, cât și prăvăliile târgului și marfa și lucrurile ce au avut prin casă și prăvălii, care toate s-au luat de turci când au ars orașu în anu trec(u)t l(eat) (1)828 avg(us)t 7, cum înăuntru arată			
No.	t(a)l(eri)		
1	10500	Biserica Sfântului Ioan Botezătoriu dăn orașu Cerneți, însă	
		t(a)l(eri)	
	2000		învălișu bisericii ce l-au arsi și altele din biserică ce le-au stric(a)t
	2500		pentru 2 clopote ale bisericii luate de turci
	6000		chiliile bisericii cu cele ce au fost într-ânsele și cele dănprejur arse
	10500		
2	12000	Biserica Sfânt(a) Troiță dăn Cerneți, ănsă	
		5000	2 prăvălii de jos cu casă deasupra, arsă
		5000	chiliile bisericii ce le-au arsi
		2000	o moară a bisericii ce o avea lângă oraș, pe apa Izvo(a)rălor
		12000	
3	2000	Biserica Sfântului Nicolae dăn Cerneț(i), însă	
		1200	un clopot al bisericii ce l-au luat turcii
		800	stricăciunea ce s-au făc(u)t înăuntru în biserică
		2000	

No.	t(a)l(eri)	
4	3300	Biserica Sfântului Gheorghe ot Mah(a)l(a)o(a) Banovița, însă 1500 învălișu bisericii ce s-au arsi 800 chiliile bisericii, arsă 1000 2 clopote și odo(a)răle bisericii, arsă 3300
5	4000	Biserica Maicii Domnului ot Mah(a)l(a)o(a) Piatra Albă, însă 2500 învălișu chiliilor i curtea bisericii, arsă 1500 icoanele și toate odo(a)răle bisericii 4000
6	26500	Dum(ea)lui sârdar Zamfirache (...), însă 12000 1 pereche casă de jos cu 4 odăi 45000 un rând de casă zid cu 3 odăi jos, i cuhnie i grajd i șopru 10000 un han de zid cu 4 guri de prăvălii (...) în rând i grajduri i șopron și curte de lemn 26500
7	55300	Dum(ea)lui sârdari Ștefan Miculescu, însă 11000 1 pereche casă de zid nalt(ă) cu 4 odăi, 2 caturi 3500 1 cuhnie i grajdi i șopru(n) de zid i un hambar și curtea parmalaci de lemn 2500 cheresteaoa ce au avut gata pentru facerea altor casă și au ars-o 32500 1 han de zid la fața târgului cu 3 caturi, 3 guri prăvălii i alte odăi osăbite, toate 12 odăi i grajdi și șopru(n) de zid și curtea de parmaci 2800 zaherea i vin, rachiu și alte mărunțișuri ce au avut în pivnițele casălor 3000 o moară ce o avea pă apa orașului cu cele dinprejur, toate arsă 55300
8	26600	Dum(nea)ei șătr(ărea)sa Zmaranda Sefendichioaia văduva, însă 18000 1 pereche casă de zid cu 6 odăi, 2 caturi 3500 alt rând de casă (...)cu 4 odăi i cămară 3300 o cuhnie i grajdi i șopru i un hambar de zid și o cărciumă de lemn afar(ă) 1800 zaherea i vin și rachiu i alte mărunțișuri 26600

No.	t(a)l(eri)	
9	24800	Dum(nea)ei pit(ă)r(ea)sa Stanca Poroineanca văduva, însă 20000 1 pereche de zid mare, casă cu 2 cat(u)ri, 4 odăi 3200 o cuhnie i grajdu i șopru de zid și curtea de parmaci 1600 zaherea i alte mărunțișuri ce au avut în pivniță 24800
10	33500	Dum(ea)lui vtori log(ofă)t Petrache Burileanu, însă 25000 1 pereche casă de zid, 2 caturi cu 5 odăi 4500 cuhnia i 2 odăi i grajdu i șopru de zid 2500 arămuri i vin și alte mărunțișuri ce le-au avut în pivniță 1500 zaherea i sarea ce au avut 33500
11	39700	Dum(nea)lui Ștefan Jiianu, însă 28000 1 pereche casă de zid cu 2 cat(u)ri, 9 odăi 2500 alt(ă) pereche casă de zid așăzat(ă) 2600 cuhnia i grajdu i șopru de zid 2600 zaherea i vinuri și rachiuri și alte mărunțișuri ce au avut în pivniță 3000 una prăvălie de zid ce o avea la fața târgului 39700
12	37400	Dum(nea)lui vtori vist(ier) Dumitrache Pleniceanu, însă 28000 1 pereche casă de zid cu 2 caturi cu 6 odăi 3800 cuhnia i grajdu i șopru de zid i curtea de parmaci lemn 2700 zaherea i vin și rachiu ce au avut în pivnița casii 2900 o prăvălie de zid ce au avut la fața târgului cu cele dinprenur 37400
13	21600	Dum(nea)lui ceaușu Istrate Călotescu, însă 16000 1 pereche casă de zid cu 2 cat(u)ri, 4 odăi 3500 cuhnie i grajdi i 2 odăi și șopru de zid i un hambar și pătule 2100 zaherea i vin și rachiu i alt(e) mărunțișuri ce au avut în pivniță 21600
14	24000	Dum(nea)lui chir Ghiță Opran, încă 18000 1 pereche casă de zid cu 2 cat(u)ri, cu 3 odăi și sală 3800 cuhnia i grajdi i șopru de zid și curtea i grădina de parmaci 2200 zaherea i vin și rachiu i alte mărunțișuri 24000

No.	t(a)l(eri)	
15	30400	Dum(nealui) treti log(ofă)t Ioniță Gărdăreanu, însă 18000 1 pereche casă de zid, 3 cat(u)ri cu 8 odăi 3000 cuhnie, grajdi i șopru i curtea de parmaci 2400 zaherea i vin, rachiu și sare ce au avut în pivnița casii 7000 3 prăvălii de zid cu cele dănprejur 30400
16	49200	D(umnealui) armașu Stanciu Fratoșticeanu, însă 10000 1 pereche de casă zid, 2 cat(u)ri 3500 cuhnia i grajdi i șopru de zid și curtea de parmaci 32000 un han mare cu 2 cat(u)ri de zid, cu 12 odăi și cu 3 guri de prăvălii și cu alt rând de casă, iar în rând 2500 grajdi i șopru de zid și curtea de parmaci 1200 zaherea, vin i rachiu ce au avut în pivniță 49200
17	19000	D(umnealui) sluger Mihalache Ciupagea, însă 16000 1 pereche de casă zid, 2 cat(u)ri 2000 cuhnie i grajdi și șopru și curtea de parmaci lemn 1000 zaherea și alte mărunțișuri 19000
18	29000	Dum(nealui) clucer Vasile Strâmbeanu, însă 25000 1 pereche casă de zid, 2 cat(u)ri cu 6 odăi 1000 cuhnie i grajdi și șopru de lemne 3000 un hănișor cu prăvălie la fața târgului 29000
19	32500	Dum(nealui) clucer Gheorghe Hagi Pleșoianu, însă 20000 1 pereche casă de zid cu 2 cat(u)ri, 4 odăi 3000 cuhnie i grajdu și șopru de zid 8500 3 prăvălii, 1 brașovenie, 1 simigerie de zid și une de lemn 1000 zaherea i vinu și alte mărunțișuri ce au avut în casă 32500
20	23000	D(umnealui) polc(o)v(nic) Ioniță Grecenau, însă 16000 1 pereche casă de zid, 2 cat(u)ri cu 5 odăi 2500 1 pereche casă așăzate jos cu 4 odăi, de lemn 2000 grajdi i șopru de zid 2500 1 prăvălie de zid la fața târgului

No.	t(a)l(eri)	
21	30600	Dum(nealui) vistier Ioniță Burileanu, însă 28000 1 pereche casă de zid cu 2 cat(u)ri, 6 odăi 2600 zaherea i arămuri i grajdi și șopr(u) de lemn 30600
22	5050	Dum(nealui) polc(o)v(nic) Ghiță Burileanu, însă 3800 1 pereche casă zid așăzat(ă) jos cu 3 odăi 900 cuhnie i pivniță i șopr(u) de lemn 350 zah(e)rea și sare ce au avut în pivniță 5050
23	10600	Dum(nealui) treti log(ofă)t Ioniță Ciocăzanu, însă 4500 1 pereche casă zid așăzat(ă) jos cu 4 odăi 600 cuhnie, grajdi i șopru de lemn 5000 2 prăvălii de zid la fața târgului 500 zaherea și alte mărunțișuri ce au avut în casă 10600
24	18600	Dum(nealui) Ioniță Caramzulea, însă 16000 1 pereche casă zid, 2 cat(u)ri, 4 odăi 1000 cuhnie, grajdi i șopr(u) de lemn 1600 zaherea i vin și rachiu și alte mărunțișuri ce au avut 18600
25	6000	Dum(nealui) postelnicului Ioniță Zăguje(a)nu 4800 1 pereche casă de zid cu 5 odăi 1200 zaherea și alte mărunțișuri ce au avut în pivniță 6000
26	26500	Dum(nea)lui Ștef(a)n Burileanu, însă 16000 1 pereche casă de zid cu 4 odăi, 2 cat(u)ri 3500 cuhnie i grajdi i șopru de zid 4500 2 prăvălii de zid la fața târgului 1500 1 hănișor în marginea orașului, de zid 1000 zaherea și alte mărunțișuri 26500
27	9600	D(umnealui) vistier Ioniță Popovici, însă 4800 1 peerche casă zid așezată jos, cu 4 odăi 2500 o pivniță i un hambar de zid 1800 cuhnie, șopru și grajdi de zid 500 zaherea i alte mărunțișuri 9600

No.	t(a)l(eri)	
28	10500	D(umnealui) And(r)onache Castriș, însă 7000 1 pereche casă de zid așăzate, cu 4 odăi 3000 cuhnie i grajdi i șopru de zid i un hambar 500 zaherea 10500
29	4200	D(umnealui) Mihalache, feci(o)r(ul) comisului Butez?, însă 2800 1 pereche casă de lemn cu 4 odăi 1400 grajdi i șopru i pivniță de lemn 4200
30	10000	D(umnealui) Nicu, fecior(ul) armașului Anghel Lupulescu, însă 3500 1 pereche casă de lemn cu 4 odăi 1500 cuhnie i pivniță i 2 pătule de lemn i curtea de parmaci 5000 3 prăvălii, 2 de zid și una de lemn la fața târgului 10000
31	6500	D(umnealui) armașu Ioniță Izvoranu, însă 6500 1 pereche casă de zid cu cele dinprejur
32	5400	D(umnealui) epistatu Gheorghe Spiru, însă 3600 1 casă de lemn cu 4 odăi 1800 cuhnie, grajdi i șopru de lemn
33	7850	D(umnealui) (...) Ioniță Ciupagea, însă 4800 1 pereche casă așăzate jos, zid, cu 4 odăi 2200 cuhnie i grajdi i șopru de lemn i pivniță și alt rând de case lemn 850 zaherea și alte mărunțișuri 7850
34	6800	D(umnealui) po(stelni)cu Petrache Severineanu, însă 3500 1 pereche casă așăzate, cu 4 odăi 1800 cuhnie i grajdi i pivniță i șopru de lemne 1500 cheresteaoa ce o avea în curte pentru alte bin(a)l(e) și au ars-o 6800
35	6600	D(umnealui) postelnicu Costache Bojogescu, însă 4800 1 pereche casă zid așăzate, cu 4 odăi 1800 cuhnie i grajdi i șopru de lemn 6600

No.	t(a)l(eri)	
36	6500	D(umnealui) pos(telni)cu Paraschivu Pleșoianu, însă 4000 1 prăvăliie de zid cu casă deasupra, la fața târgului 2500 altă prereche casă de lemn i grajdi și șopru 6500
37	4500	D(umnealui) polc(o)v(nicu) Cos(tan)d(i)n Hristescu, însă 2500 1 prăvăliie de lemn la fața târgului și cu cele ce au avut într-însa 500 șopru i grajdi și alte mărunțișuri ce au avut înprejur 1500 zaherea i vin și rachiu 4500
38	6850	D(umnealju) log(ofă)t Părvu Dobriceanu, însă 5000 1 pereche casă zid așăzate, cu 4 odăi 1850 cuhniie, grajdi i pivniță i șopru de lemn 6850
39	9000	D(umnealui) log(ofă)t Mihai Izvoranu, însă 500 1 casă mică de lemn cu 2 odăi 6000 2 prăvălii de zid cu casă deasupra la fața târgului 2500 grajdi i șopru cu curtea lor
40	4050	D(umnealui) log(ofă)t Nicul Barbovici, însă 3500 1 pereche casă zid așăzate, cu 3 odăi 550 grajdi i șopru de lemn și curte 4050
41	3500	D(umnealui) pos(telni)cu Ioniță Opran, însă 2500 1 pereche casă de lemn, așăzate, cu 4 odăi 1000 grajdi i șopru i hambar de lemn
42	8200	D(umnealui) cond(i)c(a)r Petre Strehăianu, însă 3800 zaherele i arămuri și alte mărunțișuri ce au avut în pivnița casii, și vite 4400 vinuri i rachiuri, stupi, unt și altele 8200
43	3450	Dum(nealui) pos(telni)cu Petrache Protopopescu, însă 600 cuhniie i grajdi i șopr(u) de lemn i curte de parmaci 350 mărunțișuri dinprejuru casii 2500 1 prăvăliie de zid la fața târgului 3450

No.	t(a)l(eri)	
44	400	Log(ofă)t Vasile Grecescu, însă 400 cuhniie i grajdi și șopru de lemn
45	700	Log(ofă)t Mihai al poștii, însă 500 cuhniie i grajdi i șopru de lemn 200 zaherea 700
46	730	vistiereasa Crăinineanca văduva, însă 730 cuhniie i grajdi i șopru de lemn și curtea de parmaci
47	1000	Danilă, fecior(ul) lui vtori log(ofă)t Barbu Elinescu 650 cuhniie i șopru i grajdi de lemn și curtea 350 mărunțișurile ce au avut în casă 1000
48	1100	postelniceasa Milița Pleșoianca, însă 1100 o asă de lemn cu 4 odăi
49	5000	log(ofă)t Aleciise Petrescu, însă 3800 1 pereche casă zid cu 4 odăi, așăzat(ă) 1200 1 pivniță i cuhniie i grajdi, cu curtea înprejur 5000
50	500	Călina, nevasta log(ofă)t(u)lui Marco Stelesco, văduvă, însă 500 cuhniie i grajdi i șopr(u) de lemn i curte
51	10400	chir Gheorghe Iliia, însă 10000 1 prăvăliie mare nalt(ă) de zid cu 3 cat(u)ri, la fața târgului 400 grajdi i șopru de lemn 10400
52	10000	chir Marince Brașoveanu, însă 10000 1 prăvăliie mare de zid cu 3 caturi, la fața târgului
53	14600	chir Gheorghe Iordache Chirciu, însă 10000 1 prăvălie mare de zid, 3 cat(u)ri, la fața târgului 600 1 casă de lemn în dos i grajdi 4000 2 prăvălii de lemn, iar la fața târgului
54	18100	chir Țăca Cașărin, însă 150000 3 prăvălii de zid cu casă în dos, la fața târgului 3100 1 casă în dos i șopru i grajdi de lemn și marfa ce au luat din prăvăliie 18100

No.	t(a)l(eri)	
55	11850	chir Ioniță Petrovici, însă 4500 1 prăvălie de zid cu casă deasupra, la fața târgului 3500 altă prăvălie osăbită, iar dă zid 2500 1 moară cu cele împrejur, pă apa orașului 850 grajduri și șopru de lemn în curtea împrejur 500 2 casă de lemn în mahala 11850
56	4750	chir Nicolae Petrovici 4500 1 prăvălie de zid cu casă deasupra, la fața târgului 250 grajduri și șopru de lemn 4750
57	4500	chir Dumitru Petrovici 4500 1 prăvălie de zid cu casă deasupra, la fața târgului
58	3800	chir Stoian Boiangiu, însă 3800 1 prăvălie de zid la fața târgului cu cele dinprejur
59	9600	chir Stamatii Boiangiu, starostea, însă 3800 1 prăvălie de lemn cu casă în dos 2800 zaherea și alte mărunțișuri ce au avut în casă 200 marfă din prăvălie și haine 9600
60	3250	chir Țâncea Negomineanu, însă 2800 1 casă de lemn cu 4 odăi 450 grajduri și șopru și curte de lemn 3250
61	4100	chir Anghel Nicolau, însă 3600 1 casă de zid cu 3 odăi 500 grajduri și șopru de lemn cu curtea
62	12726	chir Costand(i)n Tîrziu (...), Simigiu, însă 10000 un han de zid cu 4 guri de prăvălie și 4 odăi în dos 2000 grajduri și șopru și curtea împrejur 726 zaherea și alte mărunțișuri ce au avut în prăvălie 12726
63	2100	chir Ioan Cladoveanu, însă 1800 1 prăvălie de zid cu casă în dos la fața târgului 300 grajduri și șopru de lemn cu curtea 2100

No.	t(a)l(eri)	
64	10720	chir Panait și Ene Simigiu, însă 4000 1 prăvălie mare de zid, simigierie, la fața târgului 4500 1 casă naltă de zid în dos, cu 4 odăi 1000 grajdi și șopru și curte 1220 marfă din prăvălie, făină și tacămu brutării 10720
65	4000	chir Cara-Ene, însă 3500 1 prăvălie de zid cu casă în dos, la fața târgului 500 grajdi i șopru de lemn și altele înprejur 4000
66	5800	chir Sima proinstaroste, însă 5000 2 prăvălii de zid cu casă deasupra, la fața târgului 800 altă casă osăbită de lemn cu cele înprejur 5800
67	5948	chir Pătru Cladoveanu, însă 3500 1 prăvălie de zid la fața târgului 500 alt(ă) casă osăbită din lemn 1498 marfa din prăvălie
68	8598	chir Manolea Boianu, însă 3500 1 prăvălie de zid la fața târgului și casă în dos 4748 marfa ce au avut-o în prăvălie 8598 grajdi și șopri și cele dinprejur
69	7000	chir Pătru Andrei Cărciu, însă 4500 2 prăvălii de zid cu casă în dos, la fața târgului 2500 alt(ă) prăvălie iar de zid și cu grajdi i șopru 7000
70	5174	chir Ghiga, fecioru lu Pătru Starostea, însă 4000 2 prăvălii de zid cu casă în dos la fața târgului 500 1 casă de lemn, grajdi și șopru și curte 647 marfa ce i s-au luat din prăvălie
71	11000	părintele popa Ioniță Cliricu, însă 8000 1 casă de zid cu 4 odăi 500 grajdi i șopru și curte de lemn 2500 1 prăvălie de zid la fața târgului 11000

No.	t(a)l(eri)	
72	10000	chir nicolae Ghioca, însă 10000 2 prăvălii de zid cu casă deasupra, la fața târgului
73	8600	chir Drăghicean(u), fecioru starostii lui Ioan Robu, însă 6500 3 prăvălii cu casă în dos, la fața târgului 500 grajdi i șopru 600 altă casă osăbită de lemn, cu curte 1000 marfă din prăvăliie, ce i s-au luat 8600
74	4100	chir Țăca ¹⁰ Țăculescu, însă 3500 1 prăvăliie de zid cu casă în dos, la fața târgului 600 grajdi i șopru și cele dinprejur 4100
75	6500	chir Hagi Lazăr Coșărin, însă 4000 1 prăvăliie de zid cu casă în dos, la fața târgului 250 grajdi i șopru 2250 marfă din prăvăliie ce i s-au luat 6500
76	9000	chir Pană Boianțu Țăculescu, însă 6000 1 prăvăliie mare zid cu casă deasupra, la fața târgului 3000 marfă de prăvăliie
77	2500	chir Ioniță Boianțu, însă 2500 1 prăvăliie de zid cu casă în dos, la fața târgului 300 grajdi i șopru și cele dinprejur 2800
78	4550	chir Pencea Cojocar(u), însă 3800 1 prăvăliie zid, cu casă în dos, la fața târgului 350 o casă de lemn i grajdi i șopru 400 marfa ce au avut în prăvăliie 4550
79	3850	chir Ioniță sin Nițu Bărbieru, însă 3600 1 prăvălie de zid cu casă în dos, la fața târgului 250 o casă de lemn

¹⁰ Lecțiune incertă.

No.	t(a)l(eri)	
80	4250	chir Trăilă Uzescu, însă 3000 1 prăvălie de zid la fața târgului 1250 o casă osăbit(ă) dă zid și cu cele înprejur 4250
81	2500	chir Iamandi Păilețu, însă 2500 1 prăvălie dă zid la fața târgului
82	3800	chir Dumitru Bărbier(u) 3500 1 prăvălie de zid cuc asă deasupra 300 grajdu i șopru 3800
83	3274	chir Dumitru Cladoveanu, însă 2500 1 prăvălie cu casă în dos și cele dinprejur, la fața târgului 774 marfa ce i s-au luat din prăvălie 3274
84	2750	chir Anghel Cladoveanu, însă 2500 1 prăvălie de zid cu casă în dos, la fața târgului 250 grajdu i șopru dă lemn 2750
85	4800	log(ofă)t Ioniță sãn Petrică Ciupagea, însă 4500 2 prăvălii dă zid cu casă în dos, la fața târgului 300 grajdu i șopru dă lemn 4800
86	3100	chir Nicolae Mumgiu, însă 2500 1 prăvălie dă zid cu casă în dos, la fața târgului 600 cazane și alte arămuri ce au luat din prăvălie 3100
87	5970	chir Ianaiche, dascălu Sfănrului Ioan, însă 5000 2 prăvălii dă zid cu casă în dos, la fața târgului 500 altă osăbită casă i șopru și grajdi dă lemn 470 marfa din prăvălie 5970
88	2750	chir Ghiță Boiangiu, însă 2500 1 prăvălie de zid cu casă în dos, la fața târgului 250 grajdu i șopru dă lemn 2750

No.	t(a)l(eri)	
89	3250	jupâneasa Sultana Mișoaica, văduva, însă 3000 2 prăvălii dă zid, la fața târgului 250 altă casă dă lemn în dos, i grajdu
90	3600	log(ofă)t Vasile Silișteanu, însă 2800 1 han cu 2 prăvălii dă lemn, la fața târgului 800 2 casă dă lemn în dos, și grajdi i șopru 3600
91	5850	jupâneasa Ilinca Petculeasa, văduva, însă 4500 1 prăvălie mare dă zid cu casă în dos, la fața târgului 1350 grajdi i șopru i o altă casă dă lemn și cele împrejur 5850
92	4300	jupâneasa Florica văduva, nevasta lu Nicola Cojocaru, însă 3800 1 prăvălie dă zid, mare cu cas(ă) în dos, la fața târgului, i 500 grajd i șopru altă casă de lemn la mahala
93	12910	chir Cos(tan)d(i)n Simigiu și Mihui, însă 4500 1 prăvălie dă zid, simigerie, la fața târgului 550 grajdu i șopru de lemn și cele dăprejur 7860 marfă și bani gata, când au și omorât pă Mihui 12910
94	3850	chir Nicola Boșneagu, însă 3500 1 prăvălie dă zid, simigerie, la fața târgului 350 grajdi i șopru dă lemn 3850
95	4000	chir Gheorghe Cojocaru al Danii lu Bărbuțu Știrbu, însă 4000 1 prăvălie dă zid cu casă deasupra
96	3750	preotul popa Iordache Cliricul, însă 3500 1 pereche dă casă cu 4 odăi 250 grajdi i șopru dă lemn 3750
97	13000	casăle orașului, însă 8500 1 pereche dă casă dă zid în rând, cu 6 odăi 4500 alt rând dă casă dă lemn cu 8 odăi în rând și șopru dă lemn 13000

No.	t(a)l(eri)	
98	4800	Antonică Simigiu, însă 3000 1 prăvălie dă zid, simigerie, la fața târgului 1500 altă osăbită prăvălie dă lemn 300 grajdi i șopru dă lemn și cele dinprejur 4800
99	3350	chir Dumitrache Geană Simigiu, însă 3000 1 prăvălie dă zid, simigerie, la fața târgului 350 grajdi i șopru dă lemn și cele dinprejur 3350
100	5488	chir Lăpădat Băcanu 3500 2 prăvălii dă zid, la fața târgului 1000 altă prăvălie, dă lemn 988 marfa ce s-au luat dăn prăvălie 5488
101	4100	jupăneasa Țana Țăculeasca văduva a lui Țăca Cizmaru, însă 3800 1 prăvălie mare dă zid cu casă în dos, la fața târgului 300 grajdu i șopru dă lemn cu cele dăn grajd
102	2400	preotul popa Ștef(a)n Cliricul, însă 2000 1 prăvălie dă zid la fața târgului, cu cele dănprejur 400 o casă osăbită din lemn 2400
103	4254	jupăneasa Călina a lui Stoian Băcanu 3000 1 prăvălie dă zid cu casă în dos, la fața târgului 200 grajdi i șopru dă lemn 1054 marfă dăn prăvălie 4254
104	3000	jupăneasa Enița, văduva, fata lui Nedelco, însă 2500 1 prăvălie mare dă zid cu casă în dos, la fața târgului 500 grajdu i șopru și o casă de lemn 3000
105	2500	chir Dumitrașco Boiangiu, însă 2500 1 prăvălie de zid, la fața târgului
106	3500	căp(i)t(a)nu Anghel Ciocănel, însă 3500 1 prăvălie dă zid cu casă în dos și cele dinprejur, la fața târgului

No.	t(a)l(eri)	
107	2000	chir Căncea Abagiu, însă 2000 1 prăvălie dă zid cu casă în dos, la fața târgului
108	2600	chir Barbu Năzdrăvan(u) 2000 1 prăvălie dă zid cu casă în dos, la fața târgului 600 grajdi i șopru și casă dă lemn 2600
109	2300	chir Cos(tan)d(i)n Boiașu zet Chirea, însă 2000 1 prăvălie dă zid cu casă în dos, la fața târgului 300 grajdi și șopru dă lemn 2300
110	3300	jupâneasa Tița a lui Stancu Boiangiu văduva, însă 3000 1 prăvălie cu casă în dos, la fața uliții 300 grajdi i șopru dă lemn 3300
111	5729	chir Gheorghe Croitoru, însă 3000 1 prăvălie dă zid la fața târgului și altă casă de lemn 2729 marfa din prăvălie și haine 5729
112	2500	(...) 2500 1 prăvălie dă zid i casă în dos i grajdi i șopru dă lemn
113	2800	chir Ioan Abagiu, însă 2800 1 prăvălie dă zid i casă în dos i grajd și șopru
114	2200	chir Ioan Trăilă sin Migis ¹¹ , însă 2200 1 prăvălie, simigerie, la fața târgului, și casă în dos
115	2500	chir Ghiță Bărbieru, însă 2000 1 prăvălie dă zid cu casă dă dos 500 o casă dă lemn i grajdi și șopru 2500
116	3000	jupâneasa Iovanca, văduva, Țăculeasa, însă 3000 2 prăvălii cu casă în dos și cele dinprejur
117	3500	chir Toma Boiangiu zet Gruia, însă 3500 1 prăvălie dă zid la fața târgului cu casă deasupra
118	1600	chir Iordaiche Poporin 1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn

¹¹ Lecțiune incertă.

No.	t(a)l(eri)		
119	1500	chir Ioniță Magla	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
120	1500	chir Melenco Sărb(u)	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
121	2000	Zmăranda Văduva	1 prăvălie mare cu casă în dos, dă lemn
122	1800	Gheorghe Tărăbuc	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn, și marfă
123	1500	Radu Cojoc(a)r(u)	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
124	1500	Țănea Abagiu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
125	2382	Dinu Cizmaru	1 prăvălie, casa în dos i marfă dă prăvălie
126	1400	Ioan Strelco	1 prăvălie cu casă în dos dă lemn
127	1600	Ioan Paicu/Naicu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
128	1500	Bălașa Văduva Băzăvănița	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
129	1500	Gore Abagiu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
130	1800	Ninea Argintaru	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
131	1800	Radu Abagiu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
132	1800	Văcea Cojocar	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
133	1800	log(ofă)t Dumitraiche Horgot	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
134	2000	Iovan Cizmaru	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
135	3000	Vasile Vasa	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
136	2000	Radu Boiangiu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
137	1500	Mih(a)l ¹² Cojoc(a)r(u)	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
138	1800	Ioan Cizmaru	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
139	1500	Gheorghe zet Poporin	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
140	1800	Velco Cizmaru	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
141	1800	Gheorghe al Mândicii Coj(o)c(a)ru	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
142	1600	Costache Cojoc(a)r(u)	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
143	2500	Dumitraiche Băzăvan	1 prăvălie cuc asă și hănișor dă lemn
144	1800	Dumitru Cojoc(a)ru Odoleanu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
145	1200	Zanfir Cojocar	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
146	1200	Maria, sora lui Tănasiie, văduva	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
147	1800	log(ofă)t Dumitraiche al (...) Negoită	1 prăvălie mare cu casă în dos, dă lemn
148	1500	Ioan al Elcăi	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
149	1500	Radu Croitor(u)	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
150	1500	Vasile Popescu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
151	2000	Nanu Cojoc(a)r(u)	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
152	1000	Marco Abagiu	1 prăvălie în dos, cu casă dă lemn
153	1800	Nicola Tulbea	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
154	1000	Radu Canborugă	1 hănișor dă lemn cu grajd

¹² Lecțiune incertă.

No.	t(a)l(eri)		
155	1800	Micu Brezoi	1 prăvălie și casă dă lemn
156	2000	Cos(tan)d(i)n Știrbu Simigiu	1 prăvălie dă zid cu casă în dos, dă lemn
157	1600	Dumitraiche al Popii	1 prăvălie cu casă dă lemn
158	1680	Nicolae Bătăiosu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
159	1400	Ștef(a)n Cojocar(u)	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
160	1300	Radu Boiangiu	1 prăvălie cu casă în dos, dă lemn
161	1500	Mișa Brezniceanu	1 prăvălie în dos, cu casă dă lemn
162	2000	Dinul Cizmaru	2 prăvălii cu casă în dos, dă lemn
163	600	Ioan Armega	1 casă dă lemn cu cele înprejur
164	320	Tudor Săracu Sărb(u)	1 casă dă lemn
165	320	Dinu Vătășescu	1 casă dă lemn
166	350	Maria Crețo(a)ica	1 casă dă lemn
167	400	Gheorghe Județ	1 casă dă lemn
168	400	Nicola Albăstroiuu	1 casă dă lemn
169	800	Nicola Cărăpancea	1 casă dă lemn
170	400	Pătru Cărăpancea	1 casă dă lemn
171	350	Mariia, sora lui Radu	1 casă dă lemn
172	800	Stana, sora lui Ghiță Bărbieru	1 casă dă lemn cu cele înprejur
173	800	Ninea Argintaru	1 casă dă lemn
174	500	Ioan Druinea	1 casă dă lemn
175	400	Vasile Vasa	1 casă dă lemn
176	600	Pătru Grădin(a)r(u)	1 casă dă lemn
177	600	Melenco Grădin(a)r(u)	1 casă dă lemn
178	400	Pătru Înnecatu Cizmar(u)	1 casă dă lemn
179	600	Preduț Croitoru	1 casă dă lemn
180	500	Dumitru Abagiu	1 casă dă lemn
181	600	Ioan Dascălu Pisilică	1 casă dă lemn
182	1000	Dumitraiche Croitoru	1 casă dă lemn
183	1000	Dincă Cojoc(a)ru	1 casă dă lemn
184	1000	Radu Abagiu	1 casă dă lemn
185	800	Ioan (...) Croitor(u)	1 casă dă lemn
186	1200	Mihai Arapu	1 casă dă lemn cu cele înprejur
187	1000	Gheorghe But Mălai	1 casă dă lemn
188	800	Ștef(a)n al Măndiții	1 casă dă lemn
189	1200	Ioan Rușetu	1 casă dă lemn cu cele înprejur

No.	t(a)l(eri)		
190	800	Vasile Neamțu	1 casă dă lemn
191	600	Ștef(a)n Olaru	1 casă dă lemn
192	800	Mihai Bucă	1 casă dă lemn
193	500	Pătru Olaru	1 casă dă lemn
194	600	Ioana, văduva Vărcăleasca	1 casă dă lemn
195	800	Anghel Băicuș Croitor(u)	1 casă dă lemn
196	600	Mladin Croitoru	1 casă dă lemn
197	600	Nicolae Dulgheriu	1 casă dă lemn
198	1500	Stoian Bărbieru	1 casă dă lemn
199	1000	Barbu Croitor(u)	1 casă dă lemn
200	800	casa log(ofăt)ului Barbu Mușat	1 casă dă lemn
201	1000	nevasta lui Mitu Nedelco	1 casă dă lemn
202	800	Stanca Văduva Velocea ¹³	1 casă dă lemn
203	1000	căp(i)t(a)nu Vasile Crăpatu	1 casă dă lemn
204	1000	chir Ghiță Opran	1 casă dă lemn
205	500	Velco Dulgheru	1 casă dă lemn
206	600	Ilie Croitor(u)	1 casă dă lemn
207	700	Vasile Dascălu	1 casă dă lemn
208	500	Nicolae Rolea	1 casă dă lemn
209	500	Anghel al Iovanii Călugăriții	1 casă dă lemn
210	800	Mariia Ștefănoaia	1 casă dă lemn
211	500	Ion Tărziu	1 casă dă lemn
212	1000	Mariia lui Ghiță Bucă	1 casă dă lemn
213	800	Mihalaiche Țicolea	1 casă dă lemn
214	1000	Dumitrache Țicolea	1 casă dă lemn
215	600	Ioan al Simii	1 casă dă lemn
216	500	Ion Surdu	1 casă dă lemn
217	500	Panait Mușat	1 casă dă lemn
218	400	nevasta lui Marinco	1 casă dă lemn
219	500	log(ofăt) Nicola, ginerele Ilincăi	1 casă dă lemn
220	800	Chira Văduva	1 casă dă lemn
221	500	Dumitru Trăistaru	1 casă dă lemn

¹³ Lecțiune incertă.

No.	t(a)l(eri)		
222	600	Nicola Tăbacu zet Mirea	1 casă dă lemn
223	600	Apostol Tabacu	1 casă dă lemn
224	800	Mirea Cizmaru	1 casă dă lemn
225	500	Vanca Văduva	1 casă dă lemn
226	300	Vazile Vizămet	1 casă dă lemn
227	600	log(ofă)t Vasile Grecescu	1 casă dă lemn
228	500	Marin Curobu	1 casă dă lemn
229	1000	Pătra Văduva Buculeasa	1 casă dă lemn
230	1200	Mariia, nevest(a) log(ofă)t(ului) Barbu Peșii(?)	1 casă dă lemn
231	800	Zosim, dascălu grecesc	1 casă dă lemn
232	600	Stan al lui Ghiță Bărbieru	1 casă dă lemn
233	600	Stanca Văduva, sârba	1 casă dă lemn
234	500	Lațco	1 casă dă lemn
235	600	Dumitru Ciolacu	1 casă dă lemn
236	600	Stoian Vizătan	1 casă dă lemn
237	500	Barbu Motorga	1 casă dă lemn
238	400	Părvu Jidii?	1 casă dă lemn
239	500	log(ofă)t Ioan Bobăiceanu	1 casă dă lemn
240	500	Barbu Tabacu	1 casă dă lemn
241	500	Nicola Mirea	1 casă dă lemn
242	600	Velcu Tabacu	1 casă dă lemn
243	600	Pranți ¹⁴ Croitoru	1 casă dă lemn
244	400	Pătru Ciocea	1 casă dă lemn
245	400	Ilinca Văduva	1 casă dă lemn
246	500	Călin Cizmaru	1 casă dă lemn
247	600	Mișa Cizmaru	1 casă dă lemn
248	600	Dumitru Cojocar	1 casă dă lemn
249	300	Ion Bălăban	1 casă dă lemn
250	400	soacra lui Mihai Arapu	1 casă dă lemn
251	350	Iovan al Dobriții	1 casă dă lemn
252	1000	Nasta Moașa	1 casă dă lemn

¹⁴ Lecțiune incertă.

No.	t(a)l(eri)	
253	400	Rada Văduva 1 casă dă lemn
254	500	Ilinca so(a)cra Tulbii 1 casă dă lemn
255	400	Dincă Cizmaru 1 casă dă lemn
256	1000	Mita lui Gheorghe Mișa 1 casă dă lemn
257	400	Vasile Ciontu 1 casă dă lemn
258	400	Dumitru Trișco Drăgotescu 1 casă dă lemn
259	400	Dumitru Corcii 1 casă dă lemn
260	400	Părvan Croitor(u) 1 casă dă lemn
261	600	Ioan al Bagii 1 casă dă lemn
262	500	Dincă Cojoc(a)ru 1 casă dă lemn
263	400	Cos(tan)d(i)n cumnatu său 1 casă dă lemn
264	300	Dinu Ceaușu Surugiu 1 casă dă lemn
265	300	Dinu Pleniceanu 1 casă dă lemn
266	400	Ioan Simigiu 1 casă dă lemn
267	500	Gheorghe sin Radu Cojoc(a)r(u) 1 casă dă lemn
268	487	părintele Gherasim, haine și alte lucruri ale sale ce i-au luat
269	4650	Iancu Racoviceanu condic(a)r(u), haine, așternuturi și alte mărunțișuri ale casii ce i s-au luat
270	710	Cos(tan)d(i)n Gârbea, marfă din prăvălie i s-au luat
271	600	Nițu Cumpănașu Popescu, marfă din prăvălie
272	633	Cos(tan)d(i)n Sterie Simigiu, marfă din prăvălie
273	500	Pătru Grădinaru, marfă din prăvălie
274	186	Ioan al Mării Agio(a)icăi, haine
275	589	Gheorghe și Panait Simigiu, făină și marfă
276	700	Ilie Băcanu, marfă și haine
277	1082	Sandu Abagiu, marfă și haine
278	170	Mița Cizma(ru), marfă
279	1800	Dumitru Cojoc(a)r(u) 1 prăvălie cu casă în dos
1248830		Adică un meleon dooă sute patruzeci și opt de miie și opt sute treizăci să adună toată paguba și arderea orașului cernețu, cum într-acest cat(asti)h să arată anume, care s-au dovedit la cercetarea ce am făc(u)t din porunca preacinst(itului) Săvârșit(o)r(ului) Divan al Prințipatului Valahiii. 1829 sept(e)vr(ie) 12 Vasile Lăcusteanu v(tori) vist(ier)

HUMAN HABITAT IN CERNEȚI AT THE TIME OF ITS DESTRUCTION
BY THE TURKS (AUGUST 1828)

Abstract

At the scale of the entire Russo-Turkish war of 1828–1829, Moldavia and Wallachia knew few confrontations on their territories. Despite this, on a local level, the regions neighbouring the Danube suffered greatly from the Turkish raids meant to destabilize the Russians' Western flank. One of these incursions lead to the destruction of the town of Cerneți, which marked its future by setting the stage for the relocation of its inhabitants to the newly founded town of Turnu Severin. This calamity also left us with an image of Cerneți, through a record of the damages it sustained.

By analyzing the information within, we attempted to reconstruct the historical urban setting by analyzing the characteristics of its buildings. The result reveals to us realities that can be considered relatively modest, but at the same time are entangled with particularities that are otherwise difficult to document. While it is true that most houses had a single level and few were built of bricks, we see a great diversity in regard to the ones that were larger in size, to inns and to the interplay between main and secondary buildings.

Keywords: historical urban habitat, Wallachia, Cerneți.